

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Історичний факультет

Затверджено
на засіданні Приймальної комісії
Львівського національного університету
імені Івана Франка
_____ 2018 р. (протокол № ____)
Ректор
_____ В. П. Мельник

Програма
фахових вступних випробувань на ОКР "магістр"
за спеціальністю "Соціологія"

Затверджено
на засіданні Вченої ради історичного
факультету Львівського національного
університету імені Івана Франка
25 січня 2018 р. (протокол № 6)
Голова ради
_____ Р. М. Шуст

Вступ до спеціальності

Предметне поле соціології, її призначення в суспільстві (завдання та функції). Рівні аналізу та структура соціологічного знання. Особливості соціологічного мислення. Соціальні закони: сутність, різновиди, характерні ознаки. Понятійно-категоріальний апарат соціології. Суспільство як соціальний феномен: сутність, характерні ознаки, основні критерії типології. Основні підсистеми суспільства. Соціальні інститути як структурні компоненти суспільства: поняття, функції, характерні ознаки, різновиди. Особистість у системі соціальних взаємодій, соціальні статуси та ролі. Соціалізація як процес інтеграції індивіда у суспільство, її особливості та основні форми. Поняття соціальної мобільності. Соціальна група та міжособова взаємодія. Квазігрупи та їх різновиди. Поняття конкретно-соціологічного дослідження, його інструментарій. Професія соціолога та спектр діяльності. Основні вимоги до соціолога-професіонала: знання, вміння, навички, професійно-ділові якості. Поняття професійної етики. Професійний кодекс соціолога.

Загальна соціологічна теорія.

Предметна специфіка соціології в системі суспільствознавства, об'єкт і предмет соціології. Структура система соціологічного знання. Суспільство як специфічна система. Культура як інтегративна цілісність матеріального і духовного. Суспільство як соціальна система, його системна специфіка. Елементи соціальної системи як відносно автономні підсумки соціального цілого. Система соціальних відносин: акт, дія, зв'язок, взаємодія. Соціальні процеси, соціальні зв'язки. Інтеграція, дезінтеграція, девіація, соціальний контроль, соціальний конфлікт. Соціальна структура як елемент соціальної системи. Типологія соціальних груп. Процеси групової динаміки. Соціальна стратифікація як процес відтворення соціально-структурних елементів. Соціальний статус в системі соціальної стратифікації. Соціальна мобільність, її типи та чинники. Соціальні інститути як система організації та відтворення системи суспільних відносин. Структурні компоненти соціальних інститутів та технологія їх функціонування. Співвідношення понять "індивід", "людина", "особа", "особистість". Основні етапи соціалізації індивіда.

Соціальна статистика

Поняття соціальної статистики. Галузі соціальної статистики. Статистична закономірність. Статистична сукупність. Варіація. Види статистичних ознак. Статистичне дослідження. Види статистичного спостереження. Статистичний ряд розподілу – варіаційний, ранжований. Основні формати аналізу отриманих зведених даних статистичного дослідження. Закон великих чисел. Вимірювання. Типи шкал вимірювання. Кумулятивна частота. Статистичний показник. Генеральна сукупність. Вибіркова сукупність – валідність і надійність. Допустима помилка вибірки. Міри описової статистики числових вибірок. Центральні моменти випадкової величини. Інферентна статистика. Точкове та інтервальне статистичне оцінювання. Трансформовані значення, стандартизоване значення. Нормальний розподіл.

Методи збору соціологічної інформації

Загальна методологія статистичних соціологічних досліджень. Типи кількісних емпіричних досліджень. Види анкетних опитувань. Концепція/ ескізний проект статистичного соціологічного дослідження: призначення, структура та принципи укладання. Програма статистичного соціологічного дослідження: призначення, структура та принципи формування. Проект статистичного соціологічного дослідження: призначення, структура та засоби реалізації. Типи шкал вимірювання: номінальна, порядкова, метрична, інтервальна. Інтегровані шкали вимірювання – соціологічні індекси. Принципи готування інструментарію (стандартизованої анкети) статистичного опитування. Формулювання варіантів запитань стандартизованої анкети та віял відповідей на них. Вибіркова сукупність: основні характеристики, надійність й валідність. Основні методи конструювання вибірки. Розрахунок об'єму і допустимої помилки вибірки. Конструювання багатошарових вибірових сукупностей зі застосуванням різних методів. Календарний план робіт, розрахунок необхідних людських ресурсів, плановий кошторис. Збір даних методом “віч-на-віч інтерв'ю”: технологія та етапи робіт. Техніка інтерв'ювання. Етапи опрацювання анкетних даних. Розробка технічної документації при організації масових опитувань (інструкції, контрольні листи, скринери, картки, маршрутні листи, стимульний матеріал і т.п.). Менеджмент інтерв'юєрів: основні вимоги до інтерв'юєра; види інтерв'юєрів; підбір, інструктаж та контроль роботи інтерв'юєрів; “ефект інтерв'юєра” та протидія йому. Методичні та процедурні засади збору соціологічної інформації методами інтернет-опитування. Методичні та процедурні особливості збору соціологічної інформації методом телефонного інтерв'ю (РАТІ, САТІ). Представлення результатів проекту. Особливості укладання звіту за результатами статистичного соціологічного дослідження. Імплікація: готування нових проектів.

Історія соціології (Передісторія соціології)

Історія соціології як предмет вивчення. Етапи формування знань про суспільство. Предмет історії соціології. Місце історії соціології в системі соціологічного знання. Предмет соціології, історії соціології та історичної соціології. Проблема періодизації історії соціології та можливі критерії виділення періодів. Історія соціології та історія соціальної думки: загальне та особливе. Особливості розвитку соціології у різних країнах. Універсальне і специфічне в розвитку соціологічного знання. Основні підходи до аналізу історико-соціологічного процесу: хронологічний, проблемний, національний, персоніфікований. Школи, парадигми, напрями, перспективи в соціології. Мультипарадигмальність сучасної соціології. Міждисциплінарний підхід, «соціологізація» близьких за предметом наук. Історична соціологія: проблеми і перспективи. Ретроспективний аналіз в соціології.

Розвиток соціальних поглядів Стародавнього світу. Соціальні погляди епохи Середньовіччя Соціальне знання та дослідження Нового часу (XVII – поч. XIX ст.) Соціологічні ідеї консерватизму, лібералізму та утопічного соціалізму. Виникнення та розвиток соціології у XIX ст. Соціально-історичні передумови виникнення соціології. Позитивізм О. Конта. Оцінка і переоцінка ідей О. Конта в історико-соціологічному

контексті розвитку соціологічної думки. Еволюціоністська соціологія Г. Спенсера. Загальна характеристика соціологічного натуралізму. Натуралістичні школи у соціології др. пол. XIX – поч. XX ст. Соціал-дарвінізм. Расово-антропологічна школа. Географічний напрямок у соціологічній думці XIX ст. Соціологічна концепція марксизму. К. Маркс та Ф. Енгельс. Вплив марксизму на політичне життя, ідеологію та суспільні науки XIX – поч. XX ст. Психологічний напрям у соціології XIX поч. XX ст. Передумови виникнення психологічного напрямку в соціології. Криза натуралізму в соціології. Виникнення та розвиток психології як науки. «Психологія народів» В. Лацаруса і Г. Штейнталя, В. Вундта. Психологія натовпу Г. Лебона. Теорія наслідування Г. Тарда. Еволюційно-психологічний напрямок в американській соціології: Л. Уорд, Ф. Гіддінс. Інстинктивізм У. Мак-Даугала. Інтераціоналізм Ч. Х. Кулі, У. А. Томаса та Дж. Г. Міда.

Історія соціології (Класична соціологія)

Причини виникнення класичної соціології к. XIX – п. XX ст. Соціологічна концепція Е. Дюркгайма Французька соціологія поч. XX ст. Школа Е. Дюркгайма Внутрішня суперечливість соціологічних поглядів Е. Дюркгайма. Антипозитивізм в соціології і формування академічної соціології у Німеччині. Німецька соціологічна класика. Формальна соціологія (к. XIX – п. XX ст.): Ф. Тьонніс як засновник німецької класичної соціології. Формальна соціологія Г. Зіммеля. Соціологічне вчення М. Вебера. Німецька соціологія між світовими війнами. Соціологія і націонал-соціалізм Інститут соціальних досліджень і Франкфуртська школа Критична теорія суспільства. Неомарксизм Франкфуртської школи. Італійська соціологія к. XIX - поч. XX ст. Політична соціологія в Італії між світовими війнами. Соціологічна система В. Парето. Значення історії західної соціології к. XIX - поч. XX ст. для подальшого розвитку соціології як науки Розвиток національних шкіл у соціології на поч. XX ст. Соціологія XX ст.: загальна характеристика, предмет, періодизація. Соціологічні аспекти психоаналізу. Неофрейдистські концепції. Гуманізм соціологічної концепції Е. Фромма. Соціологія в Австрії поч. XX ст. Неомарксизм Д.(Г.) Лукача, А. Грамші. Ранній функціоналізм. Британська школа соціальної антропології. Ранній етап у розвитку американської соціології. Особливості виникнення і розвитку соціології США. Американська соціологія: діалектика загального та особливого у виникненні та розвитку. Чиказька школа в соціології. Її основні етапи, досягнення, значення для наступного розвитку соціології. Емпірична соціологія в США у 1920-1930 рр. Чиказька соціологічна школа: зародження, розквіт і занепад.

Історія соціології (Європейська та американська соціологія XX ст.)

Основні парадигми соціології XX ст. Характерні риси новітньої соціології. Структурні парадигми. Структурно-функціональний аналіз та теорія дії Т. Парсонса. Вчення Т. Парсонса про соціальну поведінку. Р. Мертон: розвиток структурно-функціонального аналізу. Радикальна соціологія в Америці. Критика структурного функціоналізму. Ч. Р. Міллз, А. Гоулднер, І. Горовіц Ч. Міллз та А. Гоулднер: переосмислення соціальної теорії. “Соціологія соціології” А. Гоулднера. Соціологія конфлікту. Конфлікти у суспільстві та їх наслідки. Інтерпретативна парадигма. Основні положення символічного інтераціоналізму. Теорія соціального обміну та

біхевіористська соціологія: Дж. Хоманс та П. Блау. Феноменологічний напрям у соціології. Поняття феноменологічної соціології та її теоретичні джерела. Етнометодологія: сучасні різновиди. Інтегральна соціологія. “Соціальна і культурна динаміка” П. Сорокіна. Сучасні теоретичні пошуки у соціології. Основні напрями та особливості сучасної західної теоретичної соціології. Висновки і перспективи розвитку соціології у к. ХХ ст.

Історія соціологічної думки в Україні

Особливості формування та становлення соціологічної думки в Україні. Історія української соціології як предмет вивчення. Етапи формування знань про українське суспільство. Універсальне і специфічне в розвитку соціологічного знання. Формування та розвиток української академічної соціології. Женевський гурток. Політична соціологія М. Драгоманова. Соціологічні проблеми в творчості О. Потебні. Соціологічна думка в Україні та Росії на поч. ХХ ст. Б. Кістяківський та його проект створення наукової соціології. Соціологічний підхід М. Грушевського. Українська соціологія поч. ХХ ст. в еміграції. Соціологічна концепція М. Шаповала. Український інститут громадознавства у Празі. «Класократична» версія моделювання української державності В. Липинського. Соціологічні погляди В. Старосольського. Соціологічні погляди О.Бочковського. Соціологічні студії в еміграції після Другої світової війни. Українська радянська соціологія. Українська соціологія сьогодні: досягнення та проблеми розвитку. Система організації та координації соціології як науки у сучасній Україні (указ Президента «Про розвиток соціологічної науки в Україні» від 25 квітня 2001 р.) Соціологічні установи та центри. Інститут соціології НАН України. Соціологічна асоціація України. Система соціологічної освіти в сучасній Україні. Соціологічні факультети, відділи, кафедри. Актуальні дослідницькі проблеми сучасної української соціології. Сучасний стан та перспективи розвитку соціології в Україні та Європі.

Теорія ймовірностей та математична статистика

Ймовірність події. Моделі розподілів ймовірностей. Умовна ймовірність. Повна ймовірність. Формула Байєса. Елементи комбінаторики. Закон великих чисел. Теорема Бернуллі. Теорема Чебишева. Центральна гранична теорема. Тестування гіпотез – нульова гіпотеза та альтернативна. Довірча ймовірність. Довірчий інтервал. Помилка першого роду. Помилка другого роду. Тест хі-квадрат для однієї числової вибірки. Ступінь свободи. Коефіцієнт Крамера. t-тест Ст'юдента для однієї вибірки. Принципи аналізу зв'язку між двома змінними – фактор, показник. Тест хі-квадрат для двох числових вибірок. t-тест Ст'юдента для двох незалежних числових вибірок. t-тест Ст'юдента для двох залежних числових вибірок. Функціональна та кореляційна залежність. Негативна та позитивна кореляція. Гомоскедастичність. Гетероскедастичність. Коефіцієнт парної кореляції Пірсона. Принципи проведення регресійного аналізу. Константа. Коефіцієнт регресії. Коефіцієнт детермінації рівняння парної регресії. Стандартна помилка оцінювання рівняння парної регресії. Однофакторний дисперсійний аналіз.

Математичні методи в соціологічних дослідженнях (частина 1)

Загальний інтерфейс середовища SPSS. Готування анкети статистичного соціологічного опитування для комп'ютерного опрацювання – створення кодувальної таблиці. Елементи програмування змінної для SPSS-файлу. Типи змінних для SPSS-файлу. Програмування змінних для даних з анкети опитування. Внесення інформації з анкети у SPSS-файл. Об'єднання даних з різних SPSS-файлів в один файл. Перевірка коректності внесеної інформації. Кодування відкритих запитань. Аналіз одновимірного частотного та відсоткового розподілів. Конструювання “віртуальної” змінної для аналізу розподілу частот та відсотків у множинних відповідях. Описова статистика числових вибірок: частотний та відсотковий розподіли, міри варіації, міри центральної тенденції, міри розподілу. Стандартизація кількісної змінної. Стандартизовані значення та нормальний розподіл. Інтервальне оцінювання характеристик генеральної сукупності. Вступ до тестування статистичних гіпотез. Перевірка статистичних гіпотез: z-тест, t-тест Ст'юдента для однієї вибірки. Основні характеристики розподілу хі-квадрат, тест хі-квадрат для однієї числової вибірки. Програмування похідних змінних у режимі перекодування базових змінних. Редактор синтаксису. Використання редактора синтаксису для перекодування базових змінних. Відбір об'єктів для аналізу (побудова фільтрів). Обчислення похідних змінних на основі даних з декількох базових змінних. Ремонтування вибірки. Зважування випадків. Графічне зображення результатів аналізу – діаграми. Експортування об'єктів SPSS-файлу у файл програми Microsoft Word. Інформація про параметри змінних у SPSS-файлі. Системні налаштування SPSS-файлу. Довідкова система програми SPSS. Двовимірний частотний та відсотковий розподіли: фактор та показник. Дві дискретні змінні: обчислення та аналіз двовимірних частотних та відсоткових розподілів. Міри зв'язку для двох дискретних змінних. Міри зв'язку між дискретною та неперервною змінними. t-тест Ст'юдента для двох незалежних числових вибірок. Міра зв'язку між двома неперервними змінними – t-тест Ст'юдента для двох залежних числових вибірок. Порівняння середніх більше ніж 2-х незалежних числових вибірок. Апостеріорні множинні порівняння. Порівняння середніх більше ніж 2-х залежних числових вибірок. Непараметричні тести.

Математичні методи в соціологічних дослідженнях (частина 2)

Аналіз кореляцій. Поняття кореляції. Різновиди аналізу кореляцій. Сила та скерованість кореляційної залежності. Коефіцієнт парної кореляції Пірсона. Рангові коефіцієнти кореляції за Спірменом та Кенделом. Інтервали для модульних значень коефіцієнтів кореляції. Тестування гіпотез про статистичну зв'язаність (кореляцію) числових вибірок. Основні статистичні припущення для аналізу кореляційної залежності. Основні принципи інтерпретації різних коефіцієнтів кореляції. Приклади парних кореляцій. Матриця парних кореляцій. Поняття часткової кореляції. Вивчення впливу факторів на залежну змінну. Аналіз лінійної регресії – парної та множинної. Множинна лінійна регресія з категоріальними предикторами. Багатофакторний дисперсійний аналіз (factorial ANOVA). Коваріаційний аналіз (ANCOVA). Багатовимірний дисперсійний аналіз (MANOVA). Логістична регресія: основи методології. Аналіз бінарної логістичної регресії. Бінарна логістична регресія з категоріальними предикторами. Зниження розмірності: призначення та основні

методологічні принципи. Методологія конструювання соціологічних індексів. Факторний аналіз: стандартний факторний аналіз з обертанням матриці за методом варимакса. Конструювання соціологічних індексів за допомогою факторного аналізу. Багатовимірне шкалювання. Групування невеликої кількості кейзів: ієрархічний кластерний аналіз. Кластерний аналіз з великою кількістю спостережень (з використанням методу к-середніх). Дискримінантний аналіз.

Соціологія масових комунікацій

Визначення поняття комунікації та масової комунікації. Структура комунікації: суб'єкти, засоби, предмет, ефекти, бар'єри, зворотній зв'язок, середовище комунікації. Теорії масової комунікації (Теорії «чарівної кулі». Теорія стереотипів. Теорія когнітивного дисонансу. Теорія навчання та теорія пізнання. Структурно-функціональний підхід. Теорія лідерів думок. Функції та дисфункції ЗМК. Теорія користі та задоволення потреб. Теорія «спіралі замовчування». Теорія встановлення «порядку денного». Теоретичні погляди Г.МакЛюена. Неомарксистський напрямок у вивчення медіа. Теорії представників Франкфуртської школи. Комунікаційні погляди Н.Лумана. Теоретичні погляди теоретиків постмодернізму. Мас-медіа в теоретичних поглядах П. Бурдьє. Теорія гейткіперів. Теорія масової комунікації Мак-Квейла. Теоретичні дослідження новинних програм). Комунікативний процес: комунікатор, зміст масової комунікації, аудиторія. Поняття «старі та нові медіа». Медіа конвергенція. Рівні медіа конвергенції. Особливі риси Інтернету відносно традиційних ЗМК. Типологія аудиторії за критерієм залученості до Інтернет комунікації. Історія розвитку Інтернету. Особливості Інтернету як ЗМК. Емпіричні виміри функціонування Інтернету в Україні (за матеріалами соціологічних досліджень). Мобільна телефонія як об'єкт соціологічного аналізу. Соціальні аспекти використання мобільного телефону/смартфону. Емпіричні дослідження мобільного телефону/смартфону. Соціологічні методи дослідження ЗМК. Професійні стандарти роботи журналіста. Правове регулювання роботи журналістів. Журналістське розслідування. Журналістсько-соціологічні дослідження призначені для публікації. Соціологічні дослідження редакцій для внутрішнього користування. Особливості публікації соціологічних даних журналістами.

Галузеві соціологічні теорії (Соціологія управління)

Управління як специфічний вид людської діяльності. Об'єкт і предмет соціології управління. Рівні і функції менеджменту. Особливості професії «менеджер». Основні теорії (школи) менеджменту ХХ ст.: класична теорія менеджменту; поведінкова теорія менеджменту; кількісна теорія менеджменту. Планування та цілі організації. SWOT – аналіз. Основні фактори побудови організації. Бюрократична модель проекту організації. Головні форми проектування організації. Організаційні зміни та інновації. Контроль у процесі управління. Написання дослідницького проекту. Формування кошторису проекту, написання заявки на його фінансування. Управління людськими

ресурсами. Лідерство в організаціях. Головні теорії лідерства. Ухвалення управлінського рішення. Організаційна культура. Мотивація в організаціях. Моделі (теорії) мотивації. Комунікація в організаціях. Управління конфліктами в організаціях. Залагодження конфлікту: основні стилі. Маніпулювання у процесі управління. Формування іміджу організації. Робота із ЗМІ.

Методологія соціологічних досліджень

Онтологія, епістемологія, методологія та методи конкретно-соціологічного дослідження. Колесо науки: дедукція та індукція. Роль парадигми при проведенні конкретно-соціологічного дослідження. Проблема дослідження причинно-наслідкового зв'язку в конкретно-соціологічних дослідженнях. Проблема надійності та валідності даних конкретно-соціологічного дослідження. Дані: квантитативне versus квалітативне, первинне versus вторинне, ретроспектива versus проспектива. Основні методи збору даних: інтерв'ювання, спостереження, вторинний аналіз. Технологія спостереження. Технологія експерименту та квазі-експерименту. Дослідження випадку (case study). Етнографічні дослідження. Вторинний аналіз, використання офіційної статистики. Критичний аналіз методу вторинного аналізу. Проблеми біангуляції та триангуляції в конкретно-соціологічних дослідженнях. Практичні аспекти організації та проведення проекту комплексного конкретно-соціологічного дослідження.

Спеціальні соціологічні теорії (Соціологія політики)

Становлення соціології політики як науки. Соціологія політики: предмет, методи, парадигми. Політика та влада як соціальні феномени. Держава як центральний елемент політичної системи. Концептуалізації політичного простору. Стратифікація політичного простору. Суб'єкти політики. Механізми функціонування політичної сфери. Еліти: функціонування і дослідження. Соціологічне дослідження політичного лідерства. Групи інтересів, соціальні рухи та «третій сектор». Етноси і політика. Політика і релігійні групи

Політичні ідеології: феномен, історія та тенденції сучасного розвитку. Форми вияву і вивчення масової політичної свідомості. Форми і фактори політичної участі. Специфіка політичного вибору, його вивчення. Методика проведення exitpoll. Крос-національні компаративні дослідження у галузі соціології політики. Тенденції розвитку українського суспільства у політичній сфері.

Галузеві соціологічні теорії (Соціологія особистості)

Соціологія особистості як спеціальна соціологічна теорія. Співвідношення понять “людина”, “індивід”, “індивідуальність”, “особистість”. Соціологічний підхід до проблеми особистості та основні напрямки її дослідження. Основні методи вивчення особистості. Еволюція соціально-філософських уявлень про людину. Становлення особистості та її соціалізація: особливості, чинники, форми та механізми. Поняття соціальної адаптації, основні етапи та індикатори. Теоретико-методологічні засади розуміння ідентичності. Групова ідентичність як результат процесу ідентифікації. Основні підходи до конструювання класифікатора групових ідентичностей. Варіанти структурування особистості. Ціннісне ядро особистості.

Соціальна типологія особистості. Розвиток особистості та її життєвий простір. Становище особистості в системі наявних соціальних відносин. Соціальний статус особистості. Зміст соціальної ролі. Активність особистості як форма вияву її індивідуальності: поняття, форми та різновиди. Соціальний контроль як механізм соціальної регуляції поведінки особистості. Спосіб життя особистості: структурні елементи та важливі показники. Сенс життя та світогляд особистості. Сутність особистісної гармонії. Визначальні чинники гармонійного розвитку. Особистісні дисгармонії та їхній сенс.

Програмування соціологічного дослідження

Пошукове та пілотажне соціологічне дослідження. Різновиди повторного соціологічного дослідження. Соціологічне опитування та його різновиди. Методологічна частина програми соціологічного дослідження: проблемна ситуація, мета, завдання, об'єкт, предмет дослідження. Методологічна частина програми соціологічного дослідження: теоретична інтерпретація, операціональна інтерпретація, робочі гіпотези. Особливості методичної частини програми дослідження, виконаної в рамках кількісного соціологічного дослідження. Особливості методичної частини програми дослідження, виконаної в рамках якісного соціологічного дослідження. Інструментарій соціологічного дослідження. Валідність, надійність та триангуляція у соціологічному дослідженні. Методологія та методика соціологічного експерименту. Процедура соціологічного експерименту та відбір експериментальних груп. Класифікація експериментів. Особливості наукового спостереження. Види спостережень. Переваги та недоліки спостереження. Методологія експертного опитування. Тести у соціологічних дослідженнях. Проективні методики. Соціометричний тест. Аналіз документів як метод соціологічного дослідження. Підсумкові документи соціологічного дослідження: звіт. Український досвід програмування соціологічних досліджень: дослідження Інституту соціології НАН України. Міжнародний досвід програмування соціологічних досліджень: «Європейське соціальне дослідження», «Світове дослідження цінностей» тощо.

Спеціальні соціологічні теорії (Соціологія культури)

Соціологія культури як галузь соціологічного знання. Суспільство як соціокультурна система. Соціологія культури та культурологія: специфіка дослідження феномену культури, об'єкт, предмет, методи та основні завдання соціології культури. Соціо- та культурогенез. Ціннісний компонент в соціальній системі за Тьоннісом, Вебером та Парсонсом. Концепція соціокультурної динаміки П.Сорокіна. Функції культури в процесі соціалізації особистості. Глобалізація та її соціокультурні наслідки. Правові та етичні принципи взаємодії культур та цивілізацій. Становлення інформаційного суспільства, соціокультурні наслідки виникнення "віртуальної" соціальної реальності та соціальних медіа. Висока та масова культура. Соціологія кіно. Комерціалізація культури. Соціальні функції мистецтва, освіти та мас-медіа. Поняття про етос, види етосів, їх взаємодія. Дисфункційні соціокультурні явища: культура насильства, культура бідності, тюремна субкультура. Соціокультурна диференціація та нерівності. Кількісні та якісні методи у дослідженні культурної сфери.

Соціологія міграції

Поняття міграція, імміграція, еміграція. Приймаюче та висилаюче суспільства. Класифікації міграції. Предмет дослідження соціології міграції на макро-, мезо- та макрорівнях. Основні принципи соціологічного дослідження міграцій (С. Каслз)

Теоретичні підходи до дослідження міграцій: неокласична теорія міграції, нова економія міграції, теорія подвійного ринку праці, глобалізаційна теорія, теорія «протягування і відштовхування» (push-pull theory), міграційні мережі, системний підхід, інституційна теорія. Транснаціональна перспектива у дослідженні сучасних міграцій (Л. Пріс, Н. Глік-Шілер). Критика «контейнерної теорії суспільства». Транснаціональні соціальні простори в яких відбувається взаємодія трансакторів. Історичний розвиток міграційних процесів. Основні функції міграції: демографічна, економічна, політична, етно-культурна, соціальна, індивідуально-психологічна. Поняття адаптації. Соціальна, культурна та психологічна адаптація мігранта до нового середовища. Поняття інтеграції. Концепції соціальної інтеграції іммігрантів: асиміляція, включення та участь, злиття, рівність та мультикультуралізм (А. Рудігер, С. Спенсер). Шість моделей адаптації мігрантів. Поняття міграційної політики. Політика інтеграції іммігрантів та адаптаційна політика. Ідентичність мігранта та міграційна ідентичність. Міграція у взаємозв'язку із глобалізацією.

Залучення України у світові міграційні процеси на поч. 1990-х рр. Соціально-демографічні, соціокультурні та географічні характеристики сучасної української еміграції. Проблеми соціального сирітства, пов'язані з еміграцією. Імміграція в Україну у 1990-х рр.: репатріанти, біженці, шукачі притулку. Специфіка міграційної політики в Україні.

Спеціальні соціологічні теорії (Соціологія економіки)

Об'єкт та предмет економічної соціології. Рівні соціологічного пізнання: теоретичний та емпіричний, їхній статус у становленні економічної соціології. Економічна соціологія в системі соціальних наук. Структура та функції економічної соціології.

Економічна поведінка як соціологічна проблема. Пристосовницька (адаптивна) поведінка, підприємницька (конкурентна) поведінка, протестна та партнерська економічна поведінка. Комерційна поведінка та її функції. Дистрибутивна (розподільча) поведінка. Виробнича поведінка. Споживча поведінка. Соціальний механізм регуляції трудової поведінки.

Сутність економічної культури. Економічна ментальність як індивідуально-психологічна структура особистості у сфері економічної (господарської) життєдіяльності суспільства. Функції економічної культури. Інституційний і особистісний аспекти економічної культури. Організаційна культура та її складові, принципи, чинники впливу. Технологічна культура та її компоненти. Корпоративна культура та її рівні. Ділова культура.

Сутність підприємництва та його основні функції. Соціологічні теорії підприємництва. Побудова соціального портрета підприємця (підприємництва).

Об'єкт та предмет соціології праці як галузевої соціології. Підходи до визначення предмета соціології праці. Функції соціології праці. Система категорій соціології праці. Трудова діяльність. Цільова спрямованість трудової поведінки та її форми (функціональна та економічна). Зайнятість і ринок праці. Неоднорідність ринку праці. Гнучка зайнятість. Сегментація ринку праці. Форми зайнятості і незайнятості. Сегментація працедавців.

Надійність соціологічної інформації

Поняття якості соціологічної інформації: гносеологічні, теоретико-методологічні, методико-процедурні, інтерпретативно-пізнавальні виміри. Категорійний апарат, що описує якість соціологічної інформації: «радянська» та «західна традиції». Поняття валідності та надійності соціологічної інформації та суміжні категорії. Оцінка надійності кількісних параметрів: поняття точності та повторюваності вимірювання. Змістовна, критеріальна та конструктивна валідність у кількісних вимірюваннях. Поняття теоретичної та конструктивної валідності. Поле категорій, що описують надійність та валідність якісної соціологічної інформації: показник довіри до дослідження Е. Губі та І. Лінкольн (достовірність (credibility), можливість перенесення в інший контекст (transferability), забезпечення стабільності (dependability) та підтверджуваність (confirmability)); “розуміння” (understanding) Дж. Максвелла. Якість соціологічної інформації за С. Квале. Надійність та валідність методології та методу як такого. Надійність та валідність конкретних процедур. Надійність та валідність отриманих даних. Надійність та валідність процесу інтерпретації. Комплексна оцінка надійності та валідності соціологічного знання отриманого на емпіричних даних. Основні параметри якості соціологічної інформації в масових соціологічних опитуваннях. Параметри якості соціологічного вимірювання. Основні параметри якості соціологічної інформації отриманої шляхом експерименту. Основні параметри якості соціологічної інформації отриманої шляхом контент-аналізу. Основні параметри якості соціологічної інформації отриманої шляхом якісних опитувальних методик. Основні параметри якості соціологічної інформації при інтерпретації числових соціологічних даних. Валідність та надійність числових рядів та екстраполяція даних на генеральну сукупність. Основні параметри якості соціологічної інформації при інтерпретації нечислових соціологічних даних. Процедура триангуляції.

Рекомендована література

- Арон Р. Етапи розвитку соціологічної думки / Пер. з фр. Г. Філіпчука. – К.: Юніверс, 2004. – 688 с.
- Бауман З. Плинні часи. Життя в добу непевності. – К.: Критика, 2013. – 176 с.
- Бодріяр Ж. Симулякри і симуляція. – К.: Основи, 2004. – 230 с.
- Вахштайн В. Пост-пострадянська соціологія: кінець першого акту // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2011. - № 2. – С.59-78.
- Глобальні модерності /за ред. М. Фезерстоуна, С. Леша, Р. Робертсона. – К.: Ніка-центр, 2008. – 400 с.
- Горбачик А.П., Сальнікова С.А. Аналіз даних соціологічних досліджень засобами SPSS: Навч. посіб. – Луцьк: РВВ “Вежа” Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2008. – 164 с.; іл.
- Геллнер Е. Нації та націоналізм. – Київ, 2003.
- Захарченко М.В., Погорілий О.І. Історія соціології (від античності до початку ХХ ст.) – К.: Либідь, 1993. – 336 с.
- Історія соціологічної думки: навч. енциклопедичний словник-довідник / за ред. В.М. Пічі. – Львів: Новий світ-2000, 2016. – 687 с.
- Кімелл М. Гендероване суспільство / Пер. з англ. – К: Сфера, 2003. – 490 с.
- Коваліско Н. В. Стратифікаційний аналіз сучасного суспільства: Навчальний посібник. – Львів: «Магнолія 2006», 2013. – 312 с.
- Коваліско Н.В., Кудринська А.І. Основи економічної соціології: навч.-метод. посібник /Н.В. Коваліско. – Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2016. – 442 с.
- Криза в Україні: зони ураження. Погляд соціологів. – К.: Ін-т соціології НАН України, 2010. – 116 с.
- Кутуєв П.В. Соціальна реальність і трансформації ХХ століття: між концепціями та утопіями // Соціологія: Теорія, методи, маркетинг. – 2012. - № 3. – С. 68-76.
- Марков І. Українська трудова міграція в ЄС: Соціологічно-статистичний портрет / І. Марков. // На роздоріжжі. Аналітичні матеріали комплексного дослідження / [під. ред. І. Маркова]. – Л., 2009. – С. 21-86.
- Паніна Н. В. Технологія соціологічного дослідження: Навч. посібник /2-е вид., доп. – К.: Інститут соціології НАН України, 2007. – 320 с.
- Паніотто В.І., Максименко В.С., Харченко Н.М. Статистичний аналіз соціологічних даних. – К.: Вид. дім “КМ Академія”, 2004. – 270 с.; іл.
- Петрушина Т. Соціальний потенціал економічного розвитку українського суспільства // Вектори змін українського суспільства / за ред. д.ек.н. В.Ворони, д.соц.н. М.Щульги. – К.: Інститут соціології НАН України, 2014. – С. 24-46.
- Погорілий О. І. Соціологічна думка ХХ століття. Навч. посібник. – К.: Либідь, 1996. – 224 с.
- Ритцер Дж. Современные социологические теории. 5-е изд. – СПб.: Питер, 2002. – 686 с.

- Ровенчак О., Володько В. Міжнародна міграція: теорія та практика : Монографія. — Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2015. — 412 с.
- Савельєв Ю. Суперечності сучасних теоретичних інтерпретацій суспільного розвитку, соціальної еволюції, модернізації та соціальних змін // Соціологія: Теорія, методи, маркетинг. – 2015. - № 3. – С.3-12.
- Смелзер Н. Проблеми соціології. Георг-Зіммелівські лекції, 1995. – Львів: Кальварія, 2003. – 128 с.
- Соціологічна думка України: Навч. посібник / М.В. Захарченко, В. Ф. Бурлачук, М. О. Молчанов та ін. – К.: Заповіт, 1996. – 424 с.
- Соціологія і психологія: навчальний посібник / За ред. Ю.Ф. Пачковського. – К.: Каравела, 2009. – 760 с.
- Соціологія: відповіді на питання екзаменаційних білетів: навч. посібник / За ред. Н.Й. Черниш. – К.: Знання, 2012. – 446 с.
- Соціологія: навч. посібник / За редакцією С. О. Макеєва. – К.: Українська енциклопедія, 2008. – 378 с.
- Соціологія: підручник / За ред. Ю.Ф. Пачковського. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2011. – 418 с.
- Спеціальні та галузеві соціології: Навч. посібник. – 2-ге вид. / Зав ред. В. Є. Пилипенко. – К.: Фоліант, 2007. – 451 с.
- Фуко М. Наглядати і карати: Народження в'язниці. – К.: Основи, 1998. – 392 с.
- Черниш Н.Й. Соціологія. Підручник за рейтингово-модульною системою навчання. – К.: Знання, 2009. – 468 с.
- Штомпка П. Десять тез про статус соціології в нерівному світі // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2012. - № 3. – С.8-10.
- Штомпка П. Социология. Анализ современного общества / Пер. с польск. С.М. Червонной. – М.: Логос, 2005. – 664 с.
- Якісні дослідження в соціологічних практиках / За ред Н.Костенко та Л.Скокової. – К.: ІСНАНУ, 2009.